

Bernhard Zand
© Der Spiegel

AI WEIWEI

«L'Estat està espantat»

Ai Weiwei, Amnistia Internacional li ha lliurat el guardó Premi Ambaixador de Consciència a Berlín -un honor més que vostè no ha pogut acceptar en persona per tal com el seu Govern encara no li permet viatjar a l'estranger. Què faria si li tornaven el passaport?

—Miraria amb lupa si totes les dades són correctes i si el passaport és vàlid [riu]. No, telefonaria al meu fill, és clar, que viu amb la seva mare a Berlín i em

L'artista xinès Ai Weiwei, de 57 anys, parla de la repressió incessant que a Xina han d'afrontar els activistes pels drets civils, de per què creu que un canvi progressiu al país és inevitable i de les vergonyoses violacions dels drets humans als Estats Units.

LLIBERTAT D'EXPRESSIONÍ

L'artista xinès Ai Weiwei a Beijing:
"Internet ha establert una esfera pública
i ha engegat una pressió que el Govern
ja no pot ignorar".

frustrats com jo. I la meva angoixa i la meva inseguretat reflecteixen l'angoixa i la inseguretat de l'Estat. L'Estat també està espantat.

—En els darrers dos anys i mig la situació dels drets humans a la Xina ha anat deteriorant-se. Com és que la nova administració fa detenir tants elements crítics? Per què no permet, ni que sigui, una miqueta de llibertat d'expressió?

—No em sorprèn, això. En el passat he viscut moments més foscos encara. És clar, un es demana: la duresa del Govern és deguda a raons tàctiques o és que té una raó ideològica més profunda per fer-ho? Al capdavant, em penso, la rigidesa de l'Estat és una tasca de la seva pròpia inseguretat, de la seva irresolució.

—Hi ha una teoria que diu el següent: la nova administració està encara en procés de consolidació del seu poder. Així, doncs, amb el temps, les coses pot ser que vagin a millor.

—Jo crec que són teories errònies, tant si prediuen una millora com un deteriorament creixent. Ben mirat, el que compta és el que el Govern fa. No és una feina fàcil governar la Xina, en sóc conscient. Les crisis i les situacions d'emergència són contínues, i potser d'algunes ni ens n'assabentem. Però em penso que haurem d'esperar i observar atentament què trama el Govern.

—Si volgués destacar un de tants casos de drets humans a la Xina d'avui, quin triaria?

—A mi m'agradaria que el món sencer girés els ulls cap al cas de Pu Zhiqiang —un home que representa la nova Xina com pocs. És un advocat i un home extremadament culte i considerat que, al seu torn, ha actuat a favor dels drets humans en força ocasions. És un home amb uns orígens molt marcats en l'era de Deng Xiaobing —no pas els anys de Mao, abans— i ha contribuït enormement a la construcció d'aquesta nova societat. Però es nega a oblidar el que va passar el 1989. I per haver creuat aquesta ratlla ja fa un any que està a la presó acusat de

crims inconcebibles. Sense la més mínima prova. Ningú no sap què li pot passar. Però el seu cas servirà perquè ens fem una idea de cap a on anirà la Xina en els pròxims anys. Tindrà un judici just? Hi haurà estat de dret a la Xina? Tindrem mai respecte els uns pels altres pel que fa a llibertat d'expressió i d'opinió?

—I el Govern estrangers? Com haurien de tractar casos com el de Pu Zhiqiang? Els diplomàtics solen dir que als dissidents només se'ls pot ajudar tractant el seu cas a porta tancada.

—Això no és així. Tractar de drets humans i no fer-ho obertament és una contradicció. Qualsevol polític que respecte el Govern de la Xina li hauria de dir clarament què n'opina. Sincerament. És una falta de respecte callar en qüestions com aquesta —tant pel que fa al Govern com a la gent implicada.

—Fa només dos o tres anys, la Xina es posava a la defensiva quan es tocaven temes de drets humans. Ara, sovint, hi ha dirigents que repliquen insidiosos: i què hi ha dels casos de racisme a Estats Units? I de la violació de la privacitat perpetrada pels serveis secrets occidentals?

—No hi ha cap Estat o societat que pugui pretendre haver instaurat els drets humans d'una vegada per totes. Això a què hem assistit als Estats Units, ara fa poc, és vergonyós. I faig servir el mot intencionadament. El fet que la gent sigui maltractada, i fins i tot hi hagi hagut un mort durant una detenció, és molt alarmant. Hi ha molts casos i nivells de conducta racista als Estats Units... Des del tracte de la policia fins a temes d'educació o quant a oportunitats de treball. No obstant això, als Estats Units aquests casos es tracten públicament.

—I a la Xina?

—La Xina es troba en un estadi molt diferent de desenvolupament, ací els drets humans són conculcats molt més sovint. I, malgrat això, podem veure algunes millores. Ara mateix hi ha el cas d'un policia que va matar un home a trets davant de la seua família. Com a →

troba a faltar. Resulta dolorós per a un pare estar tan limitat i tan lluny del teu fill. Una vegada li va comentar a la seva mare: "N'estic segur. No li tornaran mai el passaport. Ho he somiat!".

—El seu fill Ai Lao té sis anys.

—Sí, i és un noi molt emotiu, molt imaginatiu. Per animar-me em va dir: "De fet, els teus perseguidors no ho passen molt millor que tu. Tu t'escarrasses per escapar d'ells, però ells han d'anar darrere de tu a tota hora també". Això em va apujar la moral realment, i em va donar una nova perspectiva: els meus sentinelles pot ser que estiguin tan

→ mínim, es va produir una investigació pública contra aquest policia (la qual, d'entrada, ja el va alliberar de tota culpabilitat). Una cosa així no hauria passat mai de la vida fa uns anys. S'hauria trac-

tat com "matèria policíaca reservada", ningú no n'hauria tornat a sentir parlar. Això ja no es pot fer. Internet ha instaurat una esfera pública i ha engegat una pressió que el Govern ja no pot ignorar.

EL CAS DE PU ZHIQIANG. "Aquest cas servirà perquè ens fem una idea de cap a on anirà la Xina en els pròxims anys."

Hauríem, doncs, d'utilitzar aquesta esfera pública i redefinir —enllà de les fronteres de la Xina— què li és permès de fer a un Govern, on acaba el seu poder i on comença la sobirania pròpia d'un ciutadà particular.

—Darrerament, però, el Govern de la Xina ha detingut més activistes pels drets civils que durant els últims anys, però alhora són molts els ciutadans que cada vegada se senten més segurs. La blogosfera de la Xina va plena d'ironia i sarcasme, i als censors sovint no els dóna temps d'esborrar els posts de tants i tan ràpid com n'apareixen.

—Acabem de passar uns dies de certa frescor aquí a Beijing. No obstant això, l'estiu arribarà. I això es pot aplicar a la Xina com a un tot. Per ara, vora 350.000 estudiants tornen de l'estranger a la Xina cada any —350.000 persones joves i cultivades. Sé d'ells perquè em coneixen i de tant en tant em demanen fer-se un *selfie* amb mi. Aquestes persones són gent creativa i irònica, i en última instància el Goven és incapaç de controlar què els passa pel cap. Encara que hi hagi hagut entrebancs durant aquests darrers anys, la Xina està canviant. La societat xinesa es va obrint.

—És sostenible aquesta apertura... o bé podrien acabar imposant-se els que s'estimarien més una Xina isolada i que busquen retardar el rellotge?

—No crec que hi hagi molta gent que vulgui fer això. El Govern no vol i el número 1 tampoc.

—Vol dir Xi Jinping, el president?

—Les autoritats saben que els problemes del futur de Xina no es poden resoldre amb els mitjans del passat. Les conseqüències demogràfiques de la política del fill únic, la construcció de l'estat del benestar, els llocs de treball per a set milions de graduats universitaris anuals, la corrupció immensa... fins i tot alguns Governos occidentals haurien de bregar per trobar solucions a tals problemes.●

Traducció de Francesc Sellés